

Een jaar na de onthullingen van de Panama Papers vond op 4 april 2017 een seminar ter lancering van het onderzoeksrapport 'Behind the Scenes - Beneficial Ownership Transparency in the Netherlands' ¹ van Transparency International plaats in Amsterdam. Tijdens het seminar zijn de bevindingen en aanbevelingen van het rapport gepresenteerd. Verschillende kwesties rondom de 'uiteindelijk belanghebbende' achter bedrijven en juridische constructies het werden door middel van een paneldiscussie besproken. Hierin kwam met name het toekomstige register waarin uiteindelijk belanghebbende zullen worden geregistreerd (het UBO-register) aan bod. Het panel bestond uit drie gasten die de ontwikkelingen vanuit verschillende invalshoeken belichtten. Te gast waren Wendy van Koningsveld (werkzaam bij het Offshore Kenniscentrum, een onderzoekscentrum dat onderzoek verricht naar fraude), Ellen Timmer (advocaat ondernemingsrecht bij Pellicaan advocaten en blogger)² en Ton Scholing (hoofd van het Anti-Money Laundering Centre van de FIOD). De panelleden kregen door de algemeen directeur van Transparency International, Anne Scheltema Beduin, vier stellingen voorgelegd. Er ontstond een interessante en leerzame discussie.

Uitgangspunt Panelleden

Van Koningsveld opende de discussie door te benadrukken dat het UBO-register niet uit het oog moet worden verloren. Namelijk het efficiënter en slimmer aanpakken van corruptie en witwaspraktijken. Er zal gekeken moeten worden hoe het UBO-register dit doel het best verwezenlijkt. Timmer staat kritisch tegenover het UBO-register en benadrukt dat het UBO-register grote gevolgen zou kunnen hebben voor de privacy van de geregistreerde personen. Scholing ziet duidelijk de voordelen van het UBO-register, zoals opsporingsmogelijkheden die door informatie van het UBO-register effectiever zullen worden. Hij ziet ook in dat er zorgvuldig met eventuele risico's moet worden omgegaan.

- Stelling 1: *De Panama Papers leiden tot een verkeerde discussie over belastingontwijking. Dat mag nou eenmaal.*

De panelleden zijn het erover eens dat er een discussie gaande is over de grenzen van het legale en illegale tussen belastingontduiking en belastingontwijking. Timmer stelt dat dit niet het werkelijke probleem is. Het werkelijke probleem is volgens Timmer de internationale belastingconcurrentie tussen landen. Van Koningsveld vindt dat elke discussie over belastingontwijking een goede discussie is. Belastingontwijking is in principe legaal, maar de grens van moraliteit moet beter afgebakend worden vanuit juridisch opzicht stelt zij. Bij de legaliteit van de 'legale' brievenbusfirma's en de structuren die hierbij worden toegepast worden vraagtekens gezet. Als voorbeeld wordt de zogeheten 'Double Irish Dutch sandwich' genoemd. Dit is een route via Nederland en Ierland die internationale ondernemingen zouden gebruiken om belasting te ontwijken. Het toekomstige UBO-register zou niet genoeg informatie vastleggen over de route van illegale geldstromen naar offshore belastingparadijzen,

¹ <https://www.transparency.nl/wp-content/uploads/2017/04/TI-netherlands-UBO-web.pdf>

² (<https://Timmertimmer.wordpress.com/>)

stelt van Koningsveld. De twijfelachtige belastingroutes van multinationals en de gegevens die het UBO-register vastlegt zijn volgens de panelleden twee verschillende dingen. Daarnaast zou het twijfelachtig zijn of iemand met criminele intenties het UBO-register correct zal invullen. Vanuit het publiek wordt gesuggereerd dat geld vanuit het buitenland via Nederland naar belastingparadijzen zou doorstromen. De structuren die daarbij worden toegepast zouden voornamelijk worden gemaakt door fiscalisten en advocaten op de Zuidas. Nederland zou een belangrijke rol spelen in deze transacties met het buitenland. Er wordt algemeen geconcludeerd dat het UBO-register geen wondermiddel zal zijn voor de bestrijding van corruptie, fraude en illegale geldstromen. Maar het is een stap in de goede richting.

- Stelling 2:

Kies er een: 1. Alle data uit het UBO moet volledig openbaar en toegankelijk voor iedereen zijn of 2. Het legitieme belang voor toegang tot het UBO moet op basis van strenge criteria door een onafhankelijke instantie worden getoetst.

De panelleden zijn het erover eens dat een volledige openbaarheid en toegankelijkheid voor iedereen een brug te ver zou zijn. Maar té hoge drempels voor de toegankelijkheid zouden ook een nadelige uitwerking kunnen hebben op de effectiviteit van het UBO-register. Scholing stelt dat volledige openbaarheid te verstrekkende gevolgen zou hebben. Hij is van mening dat er zorgvuldig met de UBO gegevens moet worden omgegaan. Vandaar dat een beperkte openbaarheid voor het publiek een beter optie is volgens Scholing. Van Koningsveld stelt voorop dat de mate van openbaarheid het uiteindelijke doel van het UBO-register moet dienen. Timmer gaat een paar stappen verder en stelt dat de personen die toegang zouden krijgen tot het UBO-register zelf ook getoetst moeten worden op hun eigen integriteit voordat ze toegang krijgen. De discussieleider gooide het idee in de groep dat volledige openbaarheid van het UBO-register kan bijdragen aan de juistheid en volledigheid van het register, omdat iedereen kan checken of de opgegeven gegevens juist zijn. Timmer is het hier niet mee eens met het oog op privacy risico's. De panelleden komen tot de conclusie dat er in ieder geval zorgvuldig met de UBO gegevens omgegaan zal moeten worden.

- Stelling 3:

UBO register moet niet door de Kamer van Koophandel en ook niet door Belastingdienst worden beheerd. Er moet een nieuwe nog op te richten instantie komen.

Over de derde stelling kwamen verschillende invalshoeken van de panelleden naar voren. Van Koningsveld stelt dat de Kamer van Koophandel gewend is vergelijkbare gegevens te registeren. Het UBO-register door de Kamer van Koophandel laten beheren is daarom vanuit praktisch oogpunt een goede optie. Timmer meent dat de Belastingdienst de afgelopen tijd veel taken in hoge snelheid en met ondoordachte regelgeving heeft gekregen. De Belastingdienst beschikt over veel informatie, meer dan de Kamer van Koophandel. De UBO gegevens zouden daar interessante, aanvullende informatie op zijn. Het zou de Belastingdienst een beter totaal plaatje kunnen geven. Dit zou het beheer van het UBO-register door de Belastingdienst

interessant maken. Echter heeft de Belastingdienst al een groot tal taken en bevoegdheden op haar bord. Eventueel zou het een optie zijn om de Belastingdienst te hervormen of verschillende taken bij de Belastingdienst weg te halen. Scholing twijfelt ook over de Belastingdienst als beheerder van het UBO-register. De Belastingdienst houdt toezicht op de belastingplichtige. De UBO's waar het om gaat vallen daarom vaak buiten het toezicht van de Belastingdienst. Bij het opsporen van witwaspraktijken zijn de geldstromen én structuren die door de verdachten voor het witwassen worden gebruikt van belang. Maar deze gegevens zijn veelal niet bekend bij de Belastingdienst. Scholing stelt dat de buitenlandse bedrijven met een Nederlandse bankrekening vaak buiten het toekomstige Nederlandse UBO register zouden vallen. Terwijl juist deze link interessant zou zijn voor FIOD om inzage in te krijgen. Scholing is het met van Koningsveld eens dat de Kamer van Koophandel een logischere optie is, maar het is nog maar de vraag hoe dit intern optimaal georganiseerd moet worden.

- Stelling 4:

De maatregelen die moeten voorkomen dat vermogende particulieren kwetsbaar worden voor criminelen voldoen voor geen meter.

Timmer is sceptisch over het UBO-register en stelt dat er meer aandacht besteed moet worden aan het waarborgen van privacy. Door de openbaarmaking van UBO gegevens zouden particulieren ongewenst onder de aandacht kunnen komen, zoals bijvoorbeeld in de Quote 500. Dit zou nadelige gevolgen kunnen hebben voor de personen in kwestie. Daarnaast zouden bedrijven bij informatie gemakkelijk kunnen gebruiken om hun klantenprofielen te complementeren. Een journalist in de zaal merkt op dat er in het kadaster al veel van deze informatie te vinden is. Timmer noemt het kadaster dan ook 'het privacy lek van Nederland' en vindt dat daar verandering in moet komen. Er is al heel veel informatie beschikbaar, maar door het UBO register zou er nog meer informatie beschikbaar komen. In het Verenigd Koninkrijk is het UBO-register volledig openbaar en dit heeft niet tot grote problemen gezorgd. Scholing stelt dat de opgestelde maatregelen van het toekomstige UBO-register voldoende zouden moeten zijn, mits ze goed worden uitgevoerd. Wel is het van belang dat de burger beschermd wordt.

Uitkomst Paneldiscussie

Na een krap uur felle discussie en hier en daar een lach kwam de paneldiscussie tot een eind. Als algemene conclusie van de middag kan gesteld worden dat de Panama Papers een jaar geleden tot veel nodige discussie heeft geleid. Het is belangrijk dat illegale geldstromen en witwaspraktijken aangepakt worden.

Daarvoor is inzicht in de structuren van deze routes en meer transparantie op het gebied van UBO van groot belang. De toekomst zal uitwijzen in welke mate het UBO-register aan dit streven zal bijdragen. Uit het seminar blijkt dat de privacy van de betrokkenen en het doel van het UBO-register zorgvuldig tegen elkaar afgewogen moeten worden. Door hier een balans in te vinden kan het UBO-register het beste tot zijn recht komen.